

Sygn. akt II UK 172/18

POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku J. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do renty i o prawo do renty w związku z wypadkiem przy pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 maja 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 10 października 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 10 października 2017 r. oddalił apelację wnioskodawcy J. M. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 3 stycznia 2017 r., oddalającego odwołania od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 6 września 2013 r. odmawiających wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że przeprowadzone postępowanie dowodowe oparte na opiniach powołanych w sprawie biegłych sądowych ortopedy, okulisty, neurologa i neurochirurga wykazało, iż wypadek przy pracy, który miał miejsce w dniu 9 listopada 2001 r., nie spowodował u wnioskodawcy nawet częściowej niezdolności do pracy. Natomiast stwierdzona przez biegłego okulistę

niezdolność do pracy z powodu schorzenia wzroku o nieustalonej etiologii nie powstała przed dniem 23 stycznia 2007 r., gdyż według analizy dokumentacji medycznej jeszcze w kwietniu 2011 r. wnioskodawca dobrze widział prawym okiem, a po wypadku nie zgłaszał żadnych dysfunkcji narządu wzroku. Wnioskodawca nie spełnia też przesłanek do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz art. 58 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), ponieważ mimo stwierdzenie całkowitej niezdolności do pracy od dnia 27 lutego 2012 r. do dnia 30 listopada 2014 r. wykazał jedynie 24 lata, 4 miesiące i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych, a 5-letni okres składkowy i nieskładkowy w 10-leciu poprzedzającym datę powstania niezdolności do pracy lub datę zgłoszenia wniosku o rentę wykazywał jedynie na datę 23 stycznia 2007 r., a więc na dzień, w którym nie był niezdolny do pracy. Sąd Apelacyjny podkreślił, że w postępowaniu odwoławczym od decyzji odmawiającej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy sąd ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. Z tego względu oddalił wnioski wnioskodawcy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego pulmonologa i psychiatry, skoro istnienia gruźlicy wnioskodawca nie zgłaszał w postępowaniu przed organem rentowym, lecz dopiero w trakcie wywiadu lekarskiego udzielonego biegłemu neurologowi, a mimo, że był zbadany przez lekarza orzecznika pod kątem sprawności psychicznej, nie zgłaszał w odwołaniu żadnych wniosków w zakresie wadliwych ustaleń organu rentowego co do psychicznego stanu zdrowia.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego złożył wnioskodawca, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie, a także zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania i zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w tym także kosztów wywołanych skargą kasacyjną.

Skargę kasacyjną oparto na zarzucie naruszenia przepisów prawa procesowego, a to: 1) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c., przez nierozpoznanie zarzutów apelacji dotyczących naruszenia

art. 232 k.p.c., polegającego na niedopuszczeniu z urzędu opinii biegłego pulmonologa, a także naruszenie art. 278 § 1 k.p.c., przez oddalenie przez Sąd drugiej instancji wniosku o opinię biegłego pulmonologa na okoliczność ustalenia czy u skarżącego występują choroby płuc (m.in. gruźlica), a jeśli tak, to czy powodują one całkowitą bądź częściową niezdolność do pracy, a także czy ewentualnie stwierdzona z tego tytułu niezdolność do pracy powstała przed dniem 23 stycznia 2007 r., choć opinia taka miała istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy; 2) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c., przez nierozpoznanie zarzutów apelacji dotyczących naruszenia art. 232 k.p.c., polegającego na niedopuszczeniu z urzędu dodatkowej opinii biegłego okulisty, a także naruszenie art. 286 k.p.c., przez nieuwzględnienie przez Sąd drugiej instancji wniosku o przeprowadzenie tej opinii, podczas gdy miało to istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia o prawidłowości zaskarżonej decyzji; 3) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz 381 k.p.c., przez nierozpoznanie zarzutów apelacji dotyczących naruszenia art. 232 k.p.c., polegającego na niedopuszczeniu z urzędu opinii biegłego psychiatry, a także naruszenie art. 278 § 1 k.p.c., przez nieuwzględnienie przez Sąd drugiej instancji wniosku skarżącego o przeprowadzenie tego dowodu, podczas gdy miał on istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, o prawidłowości zaskarżonej decyzji; 4) art. 385 k.p.c., przez jego zastosowanie mimo, że apelacja była zasadna.

Zdaniem skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec rażących naruszeń przez Sąd Apelacyjny przepisów postępowania skutkujących niezgodnym z prawem oraz z poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem, jakie legły u podstaw zaskarżonego wyroku, które to uchybienia w niewątpliwy sposób wpłynęły w sposób decydujący na wynik przedmiotowej sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność

postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem zwykłej trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje wyłącznie z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Dlatego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Spełnienie tego wymogu polega na przedstawieniu odpowiedniego, wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Należy przy tym zauważyć, że ustawodawca celowo wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (§ 2). Są to dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odesłanie do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą

(por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134; z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392). Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest, zatem zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek „przedsądu” ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego w tym przedmiocie.

Stosownie do dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r. II PK 347/07, LEX nr 465860). Ponadto powołując się na oczywiste uzasadnienie skargi (art. 398⁴ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien opisać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, iż rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny oraz jego wzruszenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531 i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile do uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, aby jej podstawa była usprawiedliwiona, o tyle do jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego, widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571 i orzeczenia tam powołane oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. już z uwagi na brak wskazania jakiegokolwiek przepisu, którego naruszenie miałoby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na pierwszy rzut oka. Nie jest też wystraszające, co zaznaczone zostało w rozważaniach dokonanych powyżej, zastąpienie wyводу prawnego w uzasadnieniu wniosku samym tylko stwierdzeniem, że doszło do „rażącego” naruszenia przepisów wymienionych w podstawach skargi kasacyjnej, skutkującego nierozpoznaniem istoty sprawy. Skarga nie zawiera ponadto żadnego wyvodu prawnego, który stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona

oczywiście uzasadniona zwłaszcza, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.